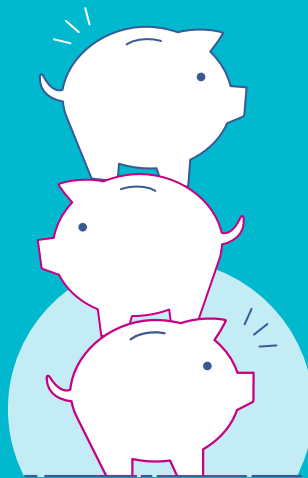

BUDGET IN HANDEN VAN JE KIND

Hoe leer je je kind omgaan met geld?
Een brochure voor ouders

LEER JE KIND OMGAAN MET GELD: DE BASIS

Wat is leren omgaan met geld?

- ▶ Je kind leert een afgesproken periode door te komen met een klein, vast bedrag.
- ▶ Je kind leert hoe het wensen kan afstemmen op inkomsten.
- ▶ Je kind leert keuzes te maken tussen wat nodig is en wat het graag zou willen.

Je kind leren omgaan met geld, hoe doe je dat nu precies? We beginnen met **enkele basisregels**.

- 1 Geef het goede voorbeeld
- 2 Praat over geld
- 3 Laat je kind ervaringen opdoen
- 4 Houd rekening met je kind

1 Geef het goede voorbeeld

Kinderen leren veel van jou als ouder. Ook over hoe je omgaat met geld. **Laat dus zelf zien hoe je verstandig omgaat met geld.**

Enkele voorbeelden:

- ▶ Bewaar je geld op een vaste plek in huis. Leg het niet overal neer.
- ▶ Zet elke maand een vast bedrag opzij. Leg uit waarvoor je spaart: voor leuke dingen, maar ook voor onverwachte kosten.
- ▶ Leg uit waarom je een boodschappenlijstje maakt en hoe je prijzen vergelijkt in de winkel.

Sommige ouders schermen hun kinderen liever af voor alles wat met geld te maken heeft. Ze vinden hen te jong. Bekijk het anders: **hoe vroeger** je kind kan oefenen met geld, **hoe meer tijd** het heeft om er verstandig mee te leren omgaan.

2 Praat over geld

Geld is elke dag in ons leven aanwezig. Toch praten weinig gezinnen over geld.

Kinderen zijn nieuwsgierig en stellen veel vragen, ook over geld. Waarom mag ik dat speeltje niet hebben? Maakt geld gelukkig? Zijn wij rijk?

Geef antwoord op de vragen van je kind. Ze vormen een goede start voor een gesprek over geld. Hou het vooral luchtig.

Pas je gesprek aan de leeftijd van je kind aan. Je komt zo te weten wat je kind al begrijpt en wat nog niet.

Praat niet enkel over geld met je kind, doe dit ook met anderen wanneer je kind er bij is. Een discussie over geld tussen volwassenen is normaal. Je hoeft dit niet te verstoppen. Het is een leermoment voor kinderen om te zien hoe volwassenen respectvol over die verschillen praten.

Hou een gezinsvergadering. Kies een onderwerp uit deze brochure, ga met je kind aan tafel zitten, stel vragen en bespreek eventuele problemen. Laat je kind meedenken over oplossingen. Zo krijgt je kind inspraak.

3 Laat je kind ervaringen opdoen

Al doende leer je. Dat is ook zo met geld. **Door geld te gebruiken**, leert je kind de waarde ervan kennen. Leren omgaan met geld hoeft niet saai te zijn. Laat je kind ervaringen opdoen tijdens een spel of een leuke activiteit, **aangepast aan de leeftijd.**

Enkele voorbeelden:

- ▶ **Neem je kind mee naar de winkel**, ook wanneer ze nog te jong zijn om te tellen of rekenen. Ze leren wachten en kiezen, belangrijke vaardigheden om later goed om te gaan met geld.
- ▶ **Speel winkeltje.** Knutsel samen een kassa, een winkelrek en speelgeld. Ga met je kind op zoek naar spullen die je kan gebruiken in het winkeltje. Wat leert je kind?
 - Het leert hoeveel producten kosten.
 - Het ontdekt dat je geld nodig hebt om iets te kopen.
 - Het oefent rekensommen.

- ▶ Laat je kind **betalen** bij de bakker.
- ▶ Leer je kind **inschatten hoeveel dingen kosten**. Laat het bijvoorbeeld producten ordenen van goedkoop naar duur. Of laat je kind aan de kassa raden hoeveel je winkelwagen zal kosten.
- ▶ **Bezoek samen een rommelmarkt**. Geef je kind wat geld, liefst in munten. Leg aan je kind uit dat het zelf mag kiezen wat het koopt, maar 'op = op'. Zo leert je kind nadenken over de aankopen.
- ▶ Vul samen een **budgetplan** voor één maand in: welke vaste en variabele kosten zijn er? Hoeveel kost de huishuur, de energierekening, ...?
- ▶ Bezoek samen met je tiener een **tweedehandssite of een tweedehandswinkel**. Vergelijk de prijs en de kwaliteit met andere winkels en websites.
- ▶ Betaal samen een **rekening**. Zo leert je kind online bankieren.

Leren omgaan met geld betekent ook dat je kind fouten mag maken. Daar leert het veel uit.

4 Houd rekening met je kind

Sommige kinderen zijn al op jonge leeftijd geïnteresseerd in geld, andere helemaal niet. Elk kind is anders en ontwikkelt op een **eigen tempo**. Stem je aanpak hierop af.

Wil je zicht krijgen op het financieel karakter van je kind?
Zoek online een 'geldtypetest' en vul die samen in.

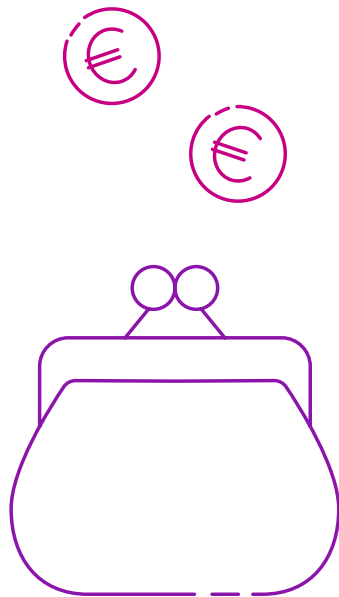
Wat als er weinig geld is?

Kinderen voelen dingen snel aan. Zorgen over geld mag je met hen bespreken. Gebruik deze tips:

- ▶ **Stel je kind gerust**. Zo blijft het niet zitten met zorgen. Zeg bijvoorbeeld: "We hebben minder geld deze maand. Daarom moeten we keuzes maken. Dat is nu even lastig, maar het komt goed."
- ▶ Stelt je kind vragen over geld? **Geef eerlijk antwoord**. Je hoeft daarom niet alle informatie mee te geven. Heb je schulden? Dan hoef je bijvoorbeeld niet te vertellen hoeveel precies. Spreek ook over 'rekeningen die je niet kan betalen' in plaats van over 'schulden'. Een kind koppelt 'schuld' vaak aan straf.
- ▶ Zeggen dat er weinig geld is en bepaalde dingen niet kunnen, is lastig. **Benadruk wat wel kan**. Ga samen op zoek naar een creatieve oplossing. Willen jullie tijdens de vakantie bijvoorbeeld iets doen? Bedenk samen een leuke activiteit die weinig of geen geld kost.

Voel je je niet sterk genoeg om hierover te praten met je kind? Vraag of iemand die je vertrouwt je hierbij wil ondersteunen.

HET BUDGET VAN JE KIND

Kinderen krijgen **op verschillende manieren geld in hun handen:**

- ▶ Geld bij speciale gelegenheden (bijvoorbeeld hun verjaardag of nieuwjaar)
- ▶ Zakgeld als wekelijks of maandelijks terugkerend budget
- ▶ Geld voor specifieke uitgaven (bijvoorbeeld voor kledij)
- ▶ Geld voor specifieke activiteiten (bijvoorbeeld voor de kermis)

Ze kunnen ook **zelf geld verdienen** via klusjes, via een studentenjob of door ondernemend te zijn (bijvoorbeeld zelfgebakken koekjes verkopen of speelgoed tweedehands verkopen).

- 1 Zakgeld
- 2 Geld voor specifieke uitgaven
- 3 Geld voor specifieke activiteiten
- 4 Geld voor klusjes
- 5 Geld via een studentenjob

1 Zakgeld

? Waarom?

Om de waarde van geld te leren kennen, kan je je kind **verantwoordelijkheid** geven **over een beperkt budget**. Met dit zakgeld doet je kind allerlei ervaringen op met geld: leren sparen, leren kiezen, leren hoeveel alles kost, ... Doordat het een beperkt bedrag is, zijn de risico's niet zo groot.

6+ Vanaf welke leeftijd?

Het **eerste leerjaar** is een goed moment om te starten met zakgeld. Dan leert je kind op school rekenen, tellen en munten herkennen. Jij beslist natuurlijk zelf als ouder wanneer je kind hier klaar voor is.

€ Hoeveel geld?

Hoeveel zakgeld je geeft, hangt af van:

- ▶ je eigen financiële situatie,
- ▶ de leeftijd en de maturiteit van je kind,
- ▶ wat je kind moet betalen met het zakgeld.

Spreek een **vast bedrag** af. Geef genoeg zakgeld om iets te kunnen kopen, maar geef **ook niet te veel**. Zo leert je kind keuzes maken en sparen.

[Benieuwd hoeveel zakgeld ouders gemiddeld geven? Lees er hier meer over.](#)

Zet de afspraken op papier: een 'zakgeldcontract'.
Je vindt hiervan verschillende voorbeelden online.

Wat zijn de afspraken?

- ▶ Geef zakgeld op een **vast moment**. Zo leert je kind dat het moet toekomen met dit geld.
 - ▶ Tot 12 jaar geef je één keer per week zakgeld. Kinderen kunnen dan nog niet ver vooruit plannen.
 - ▶ Vanaf 12 jaar geef je zakgeld om de twee weken of elke maand. Kinderen kunnen dan al beter vooruit kijken.
- ▶ **Spreek af** wat je kind met het zakgeld moet betalen en wat niet.
- ▶ Gebruik zakgeld **niet als straf of beloning**. Als jullie een bedrag hebben afgesproken, moet je kind daarvan kunnen uitgaan.
- ▶ Geef **geen extra's**: op = op.

Praat erover

Bespreek af en toe **de uitgaven** met je kind. Je hoeft het niet met elke uitgave eens te zijn. Grenzen stellen mag (bijvoorbeeld geen kauwgom kopen met het zakgeld), maar laat je kind vooral experimenteren. Zo leert je kind het meest.

Wil je kind **steeds meer zakgeld**? Vraag waarom het meer geld nodig heeft. Vertel dat zakgeld van het gezinsbudget komt en dus niet zomaar uit de lucht komt vallen. Spreek eventueel een datum af om het bedrag te verhogen, bijvoorbeeld bij de volgende verjaardag.

2 Geld voor specifieke uitgaven

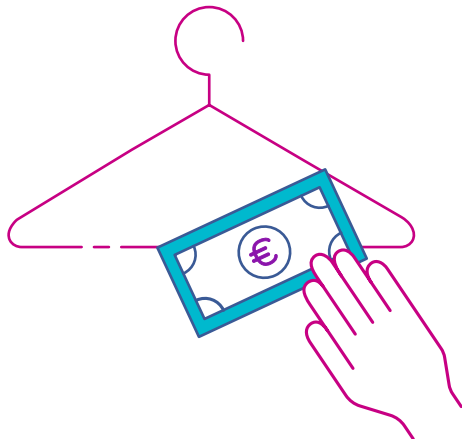
? Waarom?

Je kan je kind een **vast budget** geven voor concrete uitgaven zoals **kleding of beltegoed**. Kinderen hebben die dingen sowieso nodig, maar vinden het soms moeilijk om hun wensen af te stemmen op het beschikbare budget. Een goede leerkans dus!

De meeste kinderen vinden het leuk om zelf hun kledij te mogen kiezen. Doordat ze het geld zelf mogen uitgeven, leren ze **bewust winkelen**.

12+ Vanaf welke leeftijd?

Vanaf 12 jaar kunnen kinderen op langere termijn denken. Je kan het geld vanaf deze leeftijd storten op de rekening van je kind in plaats van cash te geven.

€ Hoeveel geld?

Het bedrag **hangt af van wat je kind moet betalen**. Moet je kind ook schoenen en een jas kopen van het kleedgeld? Dan zal het bedrag wat groter zijn.

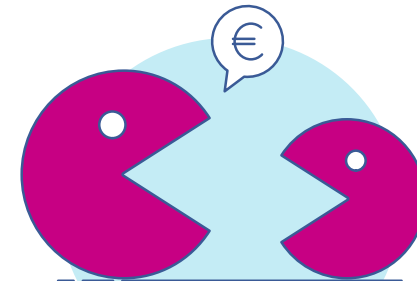
€ Wat zijn de afspraken?

- ▶ Geef dit geld op een **vast moment**. Zo leert je kind dat het bedrag bedoeld is voor een bepaalde periode.
- ▶ Spreek af **wat** je kind met het geld moet betalen en wat niet.
- ▶ Gebruik dit geld **niet als straf of beloning**.
- ▶ Geef **geen extra's**: op = op.

€ Praat erover

Bespreek de aankopen met je kind. Vragen die je kan stellen bij een kledingbudget:

- ▶ Kies je altijd voor nieuwe kledij of shop je ook tweedehands?
- ▶ Heb je die ene trui of broek echt nodig?
- ▶ Wat doe je met kledij die je niet meer draagt? Kan je soms iets op-nieuw verkopen?

3 Geld voor specifieke activiteiten

? Waarom?

Je kan ervoor kiezen om je kind geld te geven voor concrete activiteiten. Denk bijvoorbeeld aan geld voor een snack na de wekelijkse sportles of voor de jaarlijkse kermis. In plaats van dit als ouder te betalen, geef je die **verantwoordelijkheid** aan je kind. Zo ontdekt je kind **hoeveel alles kost**.

3+ Vanaf welke leeftijd?

Dit kan **op elke leeftijd**, ook al bij kleuters.

€ Hoeveel geld?

Het bedrag **hangt af van de activiteit**. Het geld voor een snack na de sportles zal bijvoorbeeld minder zijn dan het geld voor een kermisbezoek.

Wat zijn de afspraken?

- ▶ Spreek af **wat** je kind met het geld moet betalen en wat niet.
- ▶ Gebruik dit geld **niet als straf of beloning**.
- ▶ Geef **geen extra's**: op = op.

Praat erover

Praat met je kind over hun **keuzes**.

Wat als er **geld over** is op het einde van de activiteit? Verwacht je dat je kind dit gebruikt bij een volgende activiteit? Of mag het dit geld vrij besteden? Spreek hierover duidelijk af.

Heeft je kind na elke activiteit nog bijna al het geld over? Vraag waarom het zo zuinig is. Benadruk dat sparen erg goed is, maar dat af en toe iets leuks doen ook belangrijk is.

4 Geld voor klusjes

? Waarom?

Via klusjes leert je kind dat **geld niet zomaar uit de lucht** komt vallen. Je moet er iets voor doen. Je kind leert ook dat je soms iets minder leuk moet doen. Zo leert het doorzetten.

3+ Vanaf welke leeftijd?

Je kan er **op elke leeftijd** voor kiezen om geld te geven voor klusjes.

€ Hoeveel geld?

Het bedrag is aangepast aan **de aard van de klus**. Hou het bedrag bescheiden. Te veel geld voor klusjes maakt dat tieners hun startersloon grandioos overschatten.

Wat zijn de afspraken?

- ▶ Geef **geen geld voor gewone klusjes** zoals afwassen, de vaatwas vullen of legen, stofzuigen, het vuilnis buiten zetten, ... Deze taken horen bij het leven.
- ▶ Spreek af met welke **niet-alledaagse klussen** je kind wel iets kan verdienen en hoeveel geld het ervoor krijgt. Bijvoorbeeld: het gras afrijden, de auto wassen, het tuinhuis schilderen, ...

Praat erover

Denk goed na voor **welke klusjes** je je kind wil betalen. Leg het verschil tussen gewone klusjes en niet-alledaagjes klusjes uit. Bespreek met je kind wat je wilt dat het leert door deze klusjes te doen.

5 Geld via een studentenjob

? Waarom?

Via een studentenjob kan je kind zelf geld verdienen. Naast leren omgaan met geld, ontwikkelt je kind heel wat andere **vaardigheden** die later van pas kunnen komen. Denk bijvoorbeeld aan op tijd komen, verantwoordelijkheid nemen, communiceren, zelfstandig werken, samenwerken, ...

15+ Vanaf welke leeftijd?

Je kind mag een studenten- of vakantiejob doen vanaf 16 jaar. Of vanaf 15 jaar als het al twee jaar secundair onderwijs heeft afgerond.

€ Hoeveel geld?

Het loon dat je kind krijgt is afhankelijk van de **werkgever, de leeftijd en de jobinhoud**.

🗨️ Wat zijn de afspraken?

- ▶ Je kind mag tot **600 uren per jaar** werken.
- ▶ Is je kind jonger dan 18 jaar? Dan krijg je het **groeipakket** ongeacht het aantal uren dat je kind werkt.
- ▶ Is je kind ouder dan 18 jaar? Dan kan je het groeipakket verliezen als je kind meer werkt dan het toegestaan aantal uren.
- ▶ Kijk op de **website van de VDAB** of **Student@work** voor verdere info.

🗨️ Praat erover

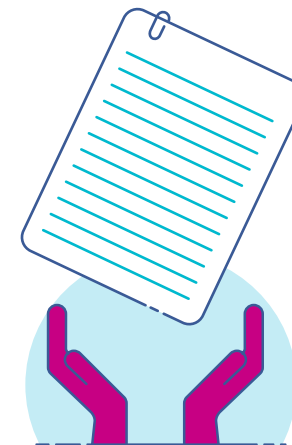
Je kind ontvangt voor het eerst een **studentencontract** en **loonbrieven**. Bekijk die samen:

- ▶ Hoe lees je een contract?
- ▶ Wat is het verschil tussen een bruto- en nettoloon?
- ▶ Welk startersloon mag je kind verwachten?

Toon interesse voor de keuzes van je kind. Vraag wat het gaat doen met het verdiende geld.

Wist je dat de aansluiting bij een vakbond gratis is voor jongeren? Je kind kan er terecht met vragen of bij problemen op de werkvloer.

TIPS OM JE KIND TE LEREN OMGAAN MET GELD

- 1 Leer je kind keuzes maken
- 2 Leer je kind sparen
- 3 Leer je kind online bankieren

1 Leer je kind keuzes maken

? Waarom?

Jonge kinderen en tieners hebben de neiging om **meteen te kopen wat ze willen**. Door hen even te laten nadenken over hun aankopen, leren ze **deze neiging te controleren**.

Winkel bewust

Leer je kind goede keuzes maken door **aankopen** die ze willen doen, **samen in vraag** te stellen:

- ▶ Waar geef je geld aan? Wat koop je beter niet?
- ▶ Heb je dit nu nodig of kan deze aankoop wachten?
- ▶ Is er een goedkoper alternatief?

Maak je kind het verschil duidelijk tussen iets **nodig** hebben en iets graag **willen**.

- ▶ Je moet bijvoorbeeld toiletpapier kopen, je kan niet zonder. Een pop om mee te spelen is iets leuk, maar niet noodzakelijk.
- ▶ Als je al je geld uitgeeft aan zaken die je leuk vindt, zal er geen geld over zijn voor dingen die echt nodig zijn.

Enkele voorbeelden bij een **bezoek aan de supermarkt**:

- ▶ Bereid je winkelbezoek voor en geef mee dat je enkel eten voor die avond zal kopen en niks anders.
- ▶ Maak met je kind een boodschappenlijstje. Leg uit dat dit helpt om enkel de dingen te kopen die je echt nodig hebt.
- ▶ Wil je kind in de winkel iets kopen met spaargeld waarvoor het op dat moment niet aan het sparen is? Stel vragen. Waarom wil je dit? Heb je dit nu nodig? Leg uit dat je kind door deze aankoop langer zal moeten sparen voor andere dingen die het wil.

Bespaar met het hele gezin

Alles in het leven wordt duurder. We zijn elke dag bezig met hoe we kunnen **besparen**. Hoe kan je je kind hierbij betrekken?

> Breng de energiekosten samen naar beneden

Spreek met jullie gezin enkele uitdagingen af om de energiefactuur laag te houden. Bijvoorbeeld:

- ▶ Douche maximaal vijf minuten.
- ▶ Doe altijd alle lichten uit.
- ▶ Haal opladers van smartphones en laptops altijd uit het stopcontact als ze niet aan het laden zijn.

Hebben jullie samen een doel bereikt? Aan het eind van een bepaalde periode kan je dan iets leuks doen.

> Boodschappen doen

Betrek je kinderen bij het opmaken van het weekmenu en het boodschappenlijstje. Zoek samen naar promoties en aanbiedingen. Hoeveel sparen jullie uit?

> Opruimen en verkopen

Zijn er spullen in huis die je niet meer gebruikt? Is er speelgoed waarmee je kind niet meer speelt? Verzamel alles, maak mooie foto's en verkoop tweedehands.

> Inzicht in wat je uitgeeft

Kijk om de zoveel maanden kritisch naar je uitgaven. Zijn er bijvoorbeeld abonnementen die je maandelijks betaalt maar waar je geen gebruik van maakt? Heb je Netflix maar kijkt je kind er zelden naar? Bespreek samen of je het nog nodig hebt.

> Op uitstap

Samen een leuke activiteit doen, kan ook met weinig geld. Je kan sparen voor dure activiteiten of je kan samen activiteiten bedenken die goedkoop of gratis zijn. Denk aan een lekkere picknick, een fietstocht met opdrachten tussendoor, ...

> Cadeaus

Laat je kind een verlanglijstje maken met cadeaus die weinig of geen geld kosten. Koop tweedehands cadeaus bijvoorbeeld in de kringwinkel. Organiseer eens een verjaardags- of kerstfeestje zonder cadeautjes. Geef mee aan je kind waarom je deze keuze maakt en dat het zonder cadeautjes ook heel leuk kan zijn. Focus op de tijd met elkaar, kook samen, versier samen het huis, ...

De smartphone als oefenvoorbeeld

De aankoop van de eerste smartphone is een ideale gelegenheid om je kind te laten oefenen met geld. Het omvat heel veel aspecten: prijzen vergelijken, sparen, afspraken maken, keuzes maken, ...

> De aankoop

Betrek je kind bij de keuze en de aankoop van de smartphone. Stel jezelf en je kind volgende **kritische vragen**:

- ▶ Wat vind je kind belangrijk: de grootte, het merk, de geheugencapaciteit, ...?
- ▶ Wat wil je kind vooral doen met de smartphone? Bellen, berichten sturen, internet gebruiken, muziek luisteren, foto's nemen, ...
- ▶ Hoeveel wil en kan je als ouder betalen? Laat je je kind een deel meebetalen?
- ▶ Als je kind liever dat duurdere exemplaar wil, verwacht je dat je kind bijlegt?
- ▶ Wie koopt de accessoires (oortjes, hoesje, ...)?

Maak tijdens dit gesprek ook al **afspraken over de toekomst**.

- ▶ Wat als je kind de smartphone verliest?
- ▶ Wat als je kind de smartphone laat vallen en het scherm breekt?
- ▶ Wat als de smartphone van je kind wordt gestolen?

> Tips bij een klein budget

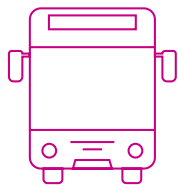
- ▶ Kies voor een **ouder** model. Je kind hoeft niet de laatste nieuwe smartphone te hebben.
- ▶ Kies voor een **refurbished** model. Men controleert deze toestellen uitvoerig en je krijgt er garantie op.
- ▶ Heel wat providers bieden voordelige **abbonementen voor jongeren** aan.
- ▶ **Koppelverkoop** is meestal niet voordelig. Het toestel is dan wel goedkoop, maar vaak ben je verbonden aan een duur abonnement.

> Prepaid of abonnement?

Sta samen stil bij de voor- en nadelen van een gezinsabonnement, een abonnement op naam van je kind of een prepaid kaart. Zoek via www.bestetarief.be naar de **best passende formule**.

Bespreek ook volgende zaken:

- ▶ Mag je kind **betalen per sms** voor bijvoorbeeld het openbaar vervoer? Zo ja, wie betaalt deze kosten bovenop de prepaid- of abonnementskosten?
- ▶ Voor sommige diensten of speciale telefoonnummers betaal je **extra kosten**, bijvoorbeeld sms'en voor tv-programma's en spelletjes. Wie betaalt die kosten?
- ▶ Bij sommige apps is een deel van de app gratis en moet je voor een ander deel betalen. Wil je voorkomen dat je kind extra moet betalen? **Schakel in-app aankopen uit** via een wachtwoord.
- ▶ Mag je kind de **app van de bank** installeren op de smartphone?

2 Leer je kind sparen

? Waarom?

Sparen is geld dat je op dit moment niet nodig hebt opzij zetten zodat je het op een later moment kan gebruiken. Voor kinderen is sparen iets **vaag**. Als volwassene kan je helpen om dit **concreter** te maken.

Deze filmpjes leggen op een eenvoudige manier uit wat sparen is, waarom dit belangrijk is en hoe je kan starten met sparen:

Geef je kind mee dat spaargeld hebben **belangrijk** is **voor verschillende redenen**:

- ▶ voor als er iets gebeurt dat je niet had verwacht, bijvoorbeeld je bril valt stuk, je verliest je gsm, je fiets wordt gestolen, ...
- ▶ voor grote kosten die je vaak in één keer moet betalen, bijvoorbeeld de brandverzekering, een huurwaarborg, ...
- ▶ voor leuke dingen, bijvoorbeeld je favoriete computerspel, een festivalticket, een reis, ...
- ▶ voor later, bijvoorbeeld om een huis te kunnen kopen of verbouwen, voor je pensioen, voor je kinderen, ...

Voor kinderen is het ook niet zo vanzelfsprekend om **sparen vol te houden**. Zij willen graag meteen hebben wat ze zien. Sparen omvat dan ook heel wat leerkansen voor je kind:

- ▶ leren wachten en je behoeften leren uitstellen,
- ▶ leren plannen en vooruitkijken,
- ▶ leren volhouden.

5+ Vanaf welke leeftijd?

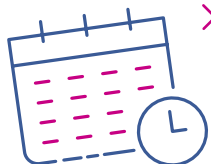
Hoe goed je kind kan sparen hangt af van de leeftijd van je kind en van hoe goed het kan redeneren:

- ▶ Op **5-6 jaar is sparen een doel op zich**. Peuters en kleuters vinden het vooral leuk om veel geld te hebben in hun spaarpot.
- ▶ Vanaf **7-8 jaar** kan een kind “**doelsparen**” en geld opzij zetten voor iets concreets, bijvoorbeeld een computerspel. Hou de spaartijd kort, een aantal weken is het maximum wat je op deze leeftijd kan verwachten. Leg uit dat hoe meer iets kost, hoe langer je ervoor moet sparen. Vertel dat sommige spaardoelen niet haalbaar zijn en jij ook niet alles kan kopen wat je wil, zelfs niet als je er voor spaart.
- ▶ Vanaf **11 jaar** beseft een kind dat sparen niet altijd een concreet doel hoeft te hebben. Sparen voor ‘later’ en voor ‘onvoorziene omstandigheden’ is ook belangrijk. Leg uit dat jij bijvoorbeeld spaart omdat de auto ooit kapot kan gaan en een nieuwe auto veel geld kost. Je kind ondervindt zo dat spaargeld **rust** geeft en schulden kan voorkomen.

€ Hoe leer je je kind sparen?

> Via een spaarpot

Hoe maak je sparen duidelijk voor **peuters en kleuters**? Gebruik een doorzichtige spaarpot. Je kind ziet het geld dat erin zit en dat er af en toe geld bijkomt. Je kind kan het geld eruit halen en tellen.

> Via een spaarplan

Maak samen een ‘spaarplan’ op een kalender, een blad papier of op de pc. Zo ziet je kind de **voortgang** en het **doel** waarvoor het spaart.

Stel volgende **vragen**:

- ▶ Waarvoor wil je sparen? Noteer dit spaardoel bovenaan, bijvoorbeeld een computerspel.
- ▶ Hoeveel kost het spel? Koop je het nieuw of tweedehands, online of in de winkel? Een ideaal moment om samen prijzen te vergelijken.
- ▶ Hoeveel geld heb je al bijeen gespaard en hoeveel moet je nog sparen?
- ▶ Hoe zal je tot dat bedrag komen (via zakgeld, verjaardagsgeld, klusje, ...)? Hoeveel tijd is daarvoor nodig?

Maak het spaarplan **visueel**:

- ▶ Hang het spaarplan ergens in het zicht, bijvoorbeeld op de koelkast.
- ▶ Bekijk regelmatig de tussenstand.
- ▶ Werk met stickers als je kind geld bijspaart. Zo blijft je kind gemotiveerd.

[Laat je kind het spaarplan opvrolijken met kleur, afbeeldingen, ... Je vindt een voorbeeldje van een spaarplan hier:](#)

[Bekijk ook de spaarcalculator van Wikfin eens, deze is vooral interessant voor oudere tieners of volwassenen:](#)

> Via een spaarrekening

Met oudere kinderen kan je af en toe de stand op hun **spaarrekening** overlopen.

Weet dat jongeren **vanaf 16 jaar** geld mogen **afhalen van hun spaarrekening** (gelimiteerd tot 125 euro per maand), tenzij je je als ouder daartegen verzet. Vóór die leeftijd en voor grotere bedragen kan je kind enkel met jouw toestemming geld afhalen.

Is je kind **18 jaar**? Dan kan het **zelf beslissen over het geld** op de spaarrekening.

Wil je niet dat je kind het spaargeld zomaar uitgeeft? Open dan **twee spaarrekeningen**.

- ▶ Op de ene spaarrekening spaar je geld om bijvoorbeeld de studies van je kind te betalen. Die rekening staat op jouw naam.
- ▶ Op de andere spaarrekening spaart je kind zelf, bijvoorbeeld geld van verjaardagen en zakgeld. Hou samen met je kind bij hoeveel er op de rekening staat. Leg uit dat dat geld is voor later. Die rekening staat op naam van je kind.

[Welke spaarrekening heeft de beste interest? Kijk op Spaarsimulator van Wikifin.](#)

> Via de WAKOSTA?!-app

De WAKOSTA?!-app is een **eenvoudige budget-app** om overzicht te houden op je inkomsten en uitgaven. Via de spaarfunctie kunnen jij en je kind bijhouden:

- ▶ waarvoor je wil sparen
- ▶ hoeveel geld je al bijeen gespaard hebt
- ▶ hoeveel geld je nog nodig hebt om je spaardoel te behalen.

Wees je ervan bewust dat je als ouder ook **emotioneel betrokken** bent bij je kind. Het is normaal dat je nu en dan eens ingaat op een verzoek van je kind. Bijvoorbeeld, je kind heeft wekenlang gespaard voor die ene mooie puzzel. In de winkel blijkt de prijs toch hoger. Wat doe je? De puzzel ontzeggen? Of toch maar enkele euro's opleggen?

Lenen kost ook geld

Sommige kinderen lenen geld aan of van vrienden, bijvoorbeeld voor snoep of chips. Het gaat niet over grote bedragen, maar het is wel een goed aanknopingspunt voor een gesprek.

Wil je je kind iets leren over lenen? Denk eerst na: hoe denk je zelf over lenen? Is dat wat je je kind wil leren?

Sta samen met je kind stil bij het **begrip 'lenen' en de gevaren** hiervan:

- ▶ Lenen betekent geld gebruiken dat je zelf niet hebt.
- ▶ Bijna alle mensen lenen geld voor hun huis, maar lenen voor een televisie of andere kleinere aankopen is geen goed idee.
- ▶ Je moet het geleende geld terugbetalen met extra rente.
- ▶ Er kunnen problemen ontstaan als je het geld niet (op tijd) kan terugbetalen.

Vertel over de **alternatieven voor lenen**:

- ▶ Sparen voor de aankoop.
- ▶ De aankoop uitstellen, misschien wil je kind over een tijdje iets anders kopen...
- ▶ Extra geld verdienen via een klusje of job of door iets te verkopen.

Wat met beleggen?

Geld sparen op een spaarrekening is veilig. Het is echter geen geheim dat een **spaarrekening niet zo'n hoge winst** biedt. Er zijn mogelijkheden om je spaargeld meer geld te laten opbrengen, bijvoorbeeld via beleggen.

Informeer je tiener over wat beleggen inhoudt. Geef ook het volgende mee:

- ▶ Geld beleggen kan op het einde van de rit een stuk meer opbrengen, maar is sowieso **risicovoller** dan geld sparen op je spaarrekening.
- ▶ Beleggen doe je enkel met geld dat je kan missen. Bouw eerst een veilige **spaarbuffer** op en beleg enkel als je dat bedrag de komende jaren niet nodig hebt.

[Lees meer over beleggen op mijn geldenik.be en wikifin.be.](#)

3 Leer je kind online bankieren

Cash vs. virtueel geld

We betalen vaker online en contactloos, en minder cash.

Om jonge kinderen de **waarde van geld** bij te brengen, is werken met **cash geld** echter nog steeds zinvol. Je kan je kind bijvoorbeeld 10 euro in biljetten en munten geven om te betalen bij de bakker. Ook zakgeld geef je best cash aan kinderen uit de lagere school. Geld op de bank betekent op die leeftijd nog niet veel.

12 jaar is een goede leeftijd om je kind een **eerste bankkaart** te geven en je kind kennis te laten maken met online betalen.

Eigen zichtrekening en bankkaart

Heeft je kind een eigen zichtrekening nodig? Is je kind er klaar voor? Jij kent je kind het best.

- ▶ In België mag je **vanaf 10 jaar** een zichtrekening openen op naam van je kind.
- ▶ Bij sommige banken kan het pas vanaf 11 of 12 jaar. Bij die rekening hoort een eigen bankkaart of bankapp.
- ▶ Tot je kind 18 jaar is, ben je als ouder verantwoordelijk. Tot dan heb je het recht om informatie te vragen.

Als je kind met een studentenjob start, kunnen **twee zichtrekeningen** zinvol zijn:

- ▶ Eén waarop het loon van de werkgever terecht komt.
- ▶ Eén voor de kleine uitgaven die je zoon of dochter zelf doet. Zo leert je kind plannen, sparen, ... Kies een vast moment om deze uitgaven samen te overlopen.

Goed om weten

- ▶ Je kan de standaard uitgavenlimieten bij de bank laten aanpassen. Stem die af op de afspraken die je met je kind maakt.
- ▶ Je kind kan niet onder nul gaan.
- ▶ Een kredietkaart aanvragen kan pas vanaf 18 jaar.

Bel bij verlies van bankkaart Cardstop (078 170 170) en contacteer je bank bij verlies van smartphone als je bank-app er op staat.

[Oefen met je kind bankverrichtingen zoals overschrijvingen en doorlopende opdrachten op Demobank van Wikifin.](#)

Betalen: contactloos, online, achteraf, ...?!

In steeds meer winkels kan je contactloos of met je smartphone betalen. Je kan ook rechtstreeks aan elkaar betalen via je smartphone via Payconiq of je bankapp. Zo kan je **betalen in een oogwenk**. Handig, maar wijs je kind ook op de risico's.

Achteraf betalen via apps als Klarna, Tinka of Riverty kan tegenwoordig bij bijna elke online winkel. Dit is ook populair onder jongeren.

Er zijn **voordelen**:

- ▶ Je hoeft pas te betalen als je het product echt ontvangen hebt.
- ▶ Je kunt je bestelling nog controleren voordat je betaalt.
- ▶ Als je het product terugstuurt, hoef je niet te wachten tot je je geld terug hebt.

Wijs je kind ook op de **gevaren**:

- ▶ Je leent geld en maakt dus eigenlijk schulden.
- ▶ De verleiding om meer te kopen is groot.
- ▶ Je moet er vaak zelf aan denken om het openstaande bedrag terug te betalen.
- ▶ De kosten kunnen snel oplopen als je niet op tijd betaalt.

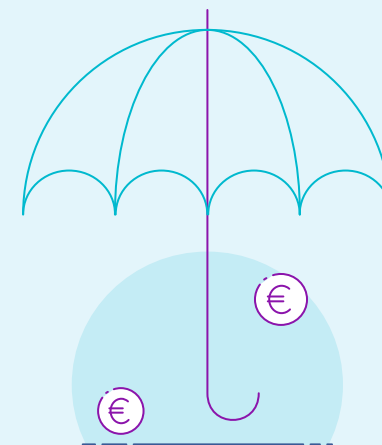
Als je het doet, doe het dan verstandig. **Enkele tips** die je je kind kan geven:

- ▶ Gebruik achteraf betalen alleen als je het product ook meteen kan betalen.
- ▶ Betaal je niet meteen, zet dan in je agenda wanneer je uiterlijk moet betalen - meestal binnen 14 dagen - of zet het alvast klaar in je bankapp.
- ▶ Houd je mailbox in de gaten voor betalingsherinneringen en betaal meteen als je de eerste herinnering krijgt. Zo voorkom je hoge boetes.

MAAK JE KIND WEERBAAR TEGEN FINANCIËLE GEVAREN

Kinderen weerbaar maken wil zeggen dat je hen leert hoe ze zich kunnen verdedigen tegen verschillende gevaren.

- 1 Weerbaar tegen fraude
- 2 Weerbaar tegen reclame
- 3 Weerbaar tegen betalende spelletjes & apps
- 4 Weerbaar tegen gokken
- 5 Weerbaar tegen groepsdruk

1 Weerbaar tegen fraude

? Waarom?

Criminelen stelen niet enkel cash geld, ook online kunnen ze inbreken op onze rekening. Deze internetcriminelen richten zich steeds vaker tot **jongeren** omdat zij **extra kwetsbaar** zijn. Waarschuw je kinderen voor deze (online) fraude. Leer ze het verschil tussen echte en valse informatie. Toon ze het verschil tussen veilige websites en onveilige websites.

€ Hoe?

Vertel je kind over '**phishing**'. Dit betekent dat oplichters via advertenties, mails, sms, ... je bankgegevens proberen te achterhalen. **Geef tips** die je kind beschermen:

- ▶ Kies **geen voor de hand liggende pincode** zoals bv. je geboortedatum.
- ▶ **Deel met niemand de geheime code** van je bankkaart, je Itsme-code of je Easy Banking-code. Zelfs niet wanneer het bericht of het telefoongesprek lijkt te komen van je bank, de politie, de overheid, ...
- ▶ **Reageer niet** op een mail die je wachtwoord of andere persoonlijke gegevens vraagt. Het is waarschijnlijk een mail van criminelen.
- ▶ **Klik nooit door** op een bericht van een onbekende afzender. Criminelen maken websites tot in detail na. Check altijd de link van de website. Daar zie je vaak dat er iets niet klopt. Twijfel je? Stop dan onmiddellijk alle transacties. Een handige website bij twijfel: www.checkjlinkje.nl
- ▶ **Denk rustig na.** Krijg je een mail dat je een wedstrijd gewonnen hebt, maar kan je je niet herinneren dat je aan die wedstrijd meedeed? Dan kan het een phishing-bericht zijn.

Vertel je kind over '**geldezels**':

- ▶ Soms vragen criminelen aan jongeren op straat, op school, maar ook via sociale media om hun **bankkaart en pincode uit te lenen in ruil voor een vergoeding**. Het is zogezegd 'volkomen veilig' of 'een vriendendienst'.
- ▶ Vervolgens gebruiken de criminelen de rekening van die jongeren, hun 'geldezels', om hun **illegaal geld wit te wassen**.
- ▶ **Waarschuw** je kind voor de **problemen** die kunnen ontstaan. Fysieke bedreigingen, de politie aan de deur, blokkering of sluiting van de bankrekening, een strafblad en als kers op de taart een geplunderde rekening.

[Op safeonweb.be](https://safeonweb.be) vind je een **phishingtest** die je samen met je kind kan doen.

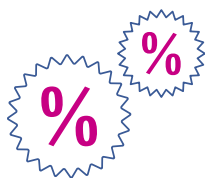
[Word geen geldezel](#)

Naast phishing en geldezels zijn er nog heel wat **andere vormen van online fraude**. Meer info en tips vind je op cybersimpel.be en febelfin.be

2 Weerbaar tegen reclame

? Waarom?

Nee zeggen is niet gemakkelijk. Door je kind bewust te maken van mogelijke verleidingen, help je hen al een stuk op weg. Heel wat reclame in de winkel, op tv, online, ... richt zich **bewust tot kinderen**, omdat kinderen zelf geld uitgeven en het koopgedrag van hun ouders beïnvloeden.

€ Hoe?

Reclamemakers gaan subtiel en minder subtiel te werk om hun merk bekend te maken en ons aan te zetten tot kopen. Denk maar aan reclamefilmpjes met experts, speciale aanbiedingen, influencers, product placing, ...

De eerste stap is deze **trucs herkennen** en het doel ervan inzien. Om je kind daarin te ondersteunen kun je **spelletjes** spelen:

- ▶ Onderweg: wie herkent het meeste reclameboodschappen?
- ▶ Doe een logo quiz: wie herkent alle logo's?
- ▶ Smaaktest: geblinddoekt proeven van hetzelfde product van verschillende merken. Proef je het verschil?

De volgende stap is je **kennis over reclame** ook te gebruiken als je zelf **aankopen** doet.

- ▶ het kritisch overwegen van aankopen: heb ik dit product in aanbieding echt nodig?
- ▶ het weerstaan aan verleidingen door bepaalde handelingen te stellen: een boodschappenlijstje opstellen én volgen, prijzen vergelijken, ...

3 Weerbaar tegen betalende spelletjes & apps

? Waarom?

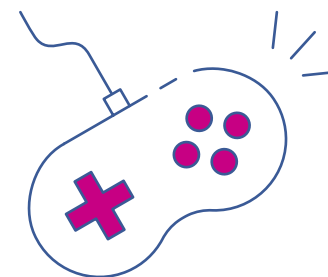
Sommige apps en spelletjes zoals Mine craft, Fortnite, The Sims, RoBlox, ... **lijken gratis**, maar dat is **niet altijd zo**.

- ▶ Soms zijn enkel de eerste 'levels' gratis.
- ▶ Het is ook niet altijd duidelijk wanneer je iets koopt met echt geld of met speelgeld ('credits') uit het spelletje.
- ▶ Vaak kan je ook een andere 'skin' (letterlijk vertaald: huid) kiezen. Dit is een uiterlijk dat je kan aankopen om de personages, wapens, voertuigen, ... naar jouw smaak aan te passen.

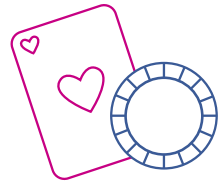
€ Hoe?

Maak afspraken met je kind rond het **maximum budget**. Is dit budget beperkt tot de aankoop van de toegang tot één of meerdere spelletjes en zal je kind vervolgens zelf 'credits' opbouwen? Of is er ook budget om extra's aan te kopen in een spel (reclame skippen, hogere levels, skins of attributen)?

Maak niet enkel afspraken over budget, maar ook over tijd. Veel games werken verslavend.

4 Weerbaar tegen gokken

? Waarom?

Gokken, vooral online op sportwedstrijden, is een **groeïende trend** bij jongeren.

Bij gokken of weddenschappen zet je geld in met de kans geld te winnen of te verliezen. Vandaar de naam 'kansspelen': de uitslag wordt bepaald door het toeval of het lot. Voorbeelden: spelen met de Lotto, krasbiljetten, pokeren voor geld.

Gokken kan **verslavend** zijn. De spanning wordt continu op- en afgebouwd. Daardoor komen bepaalde stoffen vrij in de hersenen. Gokken en wedden kunnen op die manier een roes veroorzaken die vergelijkbaar is met de roes van alcohol- of ander druggebruik. De kick wordt belangrijker dan het winnen of verliezen.

Problematisch gokgedrag kan leiden tot **schulden**.

€ Hoe?

Leg uit aan je kind dat gokken verslavend kan zijn en tot schulden kan leiden. Meer informatie en tips om met je kind te praten over gokken vind je op www.druglijn.be; www.gokhulp.be en www.vad.be.

Hoe riskant is het gokgedrag van je kind? Test het hier:

5 Weerbaar tegen groepsdruk

? Waarom?

Naarmate kinderen ouder worden, worden ze **vaak gevoeliger voor merken, voor de mening van leeftijdsgenoten en voor wat in het straatbeeld of op sociale media wordt aangeprezen**. Vanaf een bepaalde leeftijd worden die zaken zelfs een kwestie van identiteit.

€ Hoe?

Focus op wat je kind wél heeft: "Jij hebt misschien geen nieuwe boekentas, maar we hebben wel een mooie vakantie gehad." Je kan je kind of tiener ook zelf laten beslissen: "Dit is het budget. Ofwel geven we het aan een nieuwe outfit, ofwel gaan we ermee naar een pretpark."

Ook omgaan met **geldvragen of gedeelde kosten** bevindt zich soms in een sfeer van groepsdruk. Bespreek dit met je kind en geef enkele **tips** hoe het hiermee kan omgaan:

- ▶ Wat doe je als een vriend(in) vraagt om geld voor te schieten? Dit kan éénmalig een hamburger of een ticket voor een fuif zijn, maar het kan ook regelmatig gebeuren. Denk je telkens na over het bedrag, de reden, het tijdstip en de manier van terugbetaling? Volg je de terugbetaling op?
- ▶ Ga je vaak met vrienden op pad? Maak een 'pot' waar iedereen een bedrag insteekt. Zo kan je de kosten die jullie maken eerlijk verdelen.

- ▶ Je kan ook een app gebruiken om in te geven wie wat betaalt. Na afloop kan je de rekening verdelen. Elk lid van de groep ziet dan of je nog moet betalen aan iemand of dat je geld terugkrijgt. Tricount en SplitWise zijn veelgebruikte apps hiervoor.
- ▶ Krijg je nog geld van iemand? En vind je het misschien lastig om erover te beginnen? Dan kan een app zoals Payconic helpen. Je maakt een betaalverzoek aan (QR-code) en verstuurt dit via WhatsApp. Het bedrag en je rekeningnummer zijn al ingevuld, dus je maakt het een ander heel makkelijk om snel te betalen.

JE KIND OP EIGEN BENEN: WAT NU?

Op een bepaald moment heeft je kind een eigen inkomen en begint het te dromen over zelfstandig wonen.

- 1 Wees je bewust van de financiële gevolgen
- 2 Een bijdrage voor kost en inwoon?
- 3 Bereid je kind voor op zelfstandig wonen

1 Wees je bewust van de financiële gevolgen

Heeft je kind een eigen inkomen, maar blijft het nog even thuis wonen? Weet dat je als ouder bepaalde **inkomsten** kan **verliezen**, zoals het kindergeld of groeipakket en belastingvermindering voor kinderen ten laste.

Als alleenstaande ouder met een sociale uitkering (leefloon of werkloosheidsuitkering) kan je ook een **deel van je uitkering verliezen** omdat je niet langer als alleenstaand wordt beschouwd.

Huur je een sociale woning? Weet dat de **huurprijs** op termijn kan **stijgen** als je inwonend kind zelf geld verdient.

2 Een bijdrage voor kost en inwoon?

? Waarom?

Wanneer je kind gaat werken maar nog thuis woont, kan je een bijdrage vragen. Zo leert je kind een steentje bijdragen in de **dagelijkse kosten** zoals huur, energie, internet, boodschappen, ... Los van het feit of je die bijdrage als ouder nodig hebt of niet, is dit een goede voorbereiding voor wanneer je kind (financieel) op eigen benen staat. Je kind leert bewuster omgaan met het eerste inkomen en ondervindt dat het naast leuke dingen ook vaste kosten moet betalen.

€ Hoeveel geld?

Hoeveel je kind moet betalen om bij jou te wonen, hangt af van:

- ▶ jullie gezinsinkomen
- ▶ het verschil in inkomen nu je kind werkt
- ▶ hoeveel je kind verdient
- ▶ de leeftijd van je kind

Zet je afspraken op papier. Meer info over hoe je dit kan aanpakken vind je op de website van Nibud.

Als je dit geld zelf niet meteen nodig hebt, kan je dit ook apart zetten en later teruggeven aan je kind.

3 Bereid je kind voor op zelfstandig wonen

? Waarom?

De overgang van thuis wonen naar zelfstandig wonen is groot: plots moet je **andere keuzes** maken in **hoe je geld uitgeeft**. Jongeren schatten de maandelijkse, jaarlijkse en periodieke vaste kosten vaak verkeerd in.

€ Hoe?

Toon je kind hoe jij je **administratie** bijhoudt.

- ▶ Toon wat jij met je post doet en hoe je je facturen bijhoudt.
- ▶ Toon hoe je digitale facturen in je mailbox bijhoudt.
- ▶ Toon hoe jij rekeningen betaalt.

Overloop samen met je kind **welke uitgaven een huishouden** heeft.

- ▶ Hoeveel bedragen de vaste kosten zoals huur, elektriciteit en internet?
- ▶ Wat zijn variabele kosten?
- ▶ Er bestaan allerlei budgetapps en budgetplanners zoals de WAKOSTA?!-app om dit makkelijker te maken.

Vraag je je kind een bijdrage voor kost en inwoon? Laat het dan zelf bepaalde betalingen uitvoeren (bijvoorbeeld de telecomfactuur). Zo leert je kind facturen lezen en correct betalen.

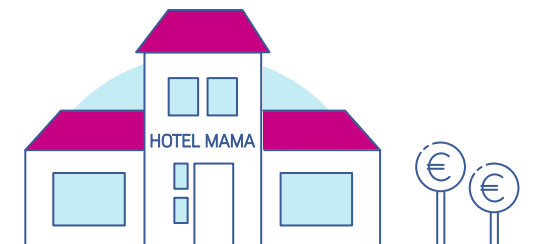

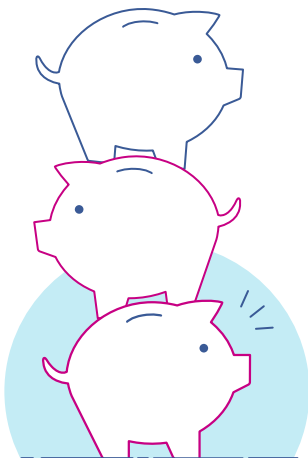
'Het leven is een vat vol uitdagingen' (BIZ): dit filmpje toont dat er bij alles in het leven een kostenplaatje hoort.

Houd ook rekening met **enkele praktische zaken** als je kind afstudeert en start met werken:

- ▶ **Inschrijven bij de VDAB:** Wie afstudeert moet zich zo snel mogelijk inschrijven als werkzoekende bij de dienst voor arbeidsbemiddeling (VDAB). Met je inschrijving start je beroepsinschakelingstijd, die een jaar duurt. Heb je geen werk gevonden als die periode voorbij is? Dan heb je misschien recht op een uitkering, de zogenaamde inschakelingsuitkering. VDAB helpt ook bij sollicitaties en bij de zoektocht naar een ideale job.
- ▶ **Groeipakket:** Zolang je kind studeert of werkzoekende is en jonger is dan 25 jaar, ontvang je als ouder het groeipakket. Zodra je kind start met werken, wordt het groeipakket stopgezet. Laat dit zelf zo snel mogelijk weten aan je kinderbijslagfonds!
- ▶ **Ziekenfonds:** Als student en tijdens de beroepsinschakelingstijd is je kind via jou als 'persoon ten laste' aangesloten bij een ziekenfonds. Zodra je kind begint met werken is een aansluiting bij een ziekenfonds op eigen naam verplicht. Dat biedt een basisdekking in geval van ziekte en ongevallen. Het betekent bijvoorbeeld dat doktersbezoeken of medicijnen deels worden terugbetaald.
- ▶ **Hospitalisatieverzekering:** Bij een ziekenhuisopname dekt het ziekenfonds niet alle kosten. Daarom is het geen overbodige luxe om ook een hospitalisatieverzekering te nemen. Veel bedrijven geven hun medewerkers een hospitalisatieverzekering als extralegaal voordeel. Twijfelt je kind tussen enkele jobs? Check dit zeker!

HOE LEER JE JE KIND OMGAAN MET GELD?

! Alle tips op een rij

- ▶ Geef het goede voorbeeld.
- ▶ Praat over geld. Vertel over hoe jij denkt over geld. Stel vragen.
- ▶ Maak afspraken over geld en zet die op papier.
- ▶ Laat je kind ervaringen opdoen en eigen keuzes maken (binnen de gemaakte afspraken).
- ▶ Fouten maken mag.
- ▶ Geef verantwoordelijkheid aan je kind. Doe niet alles in hun plaats.
- ▶ Zeg steeds hetzelfde. Houd je aan de gemaakte afspraken.
- ▶ Gebruik geld niet om te straffen of te belonen.
- ▶ Houd een oogje in het zeil. Zorg voor begeleiding.

Nuttige info voor jou als ouder

- ▶ Boek 'Sparen? Kinderspel.' (Liesje Vanneste, 2021)
- ▶ www.wikifin.be
- ▶ Dossier financiële opvoeding (Gezinsbond)

Nuttige info voor je kind

- ▶ www.mijngeldenik.be (Febelfin)
- ▶ www.watwat.be
- ▶ www.wakosta.be (een interactieve website waar jongeren vanaf 16 jaar leren wat het leven op eigen benen kost)

Hulp nodig?

Bij financiële vragen of moeilijkheden:

- ▶ www.budgetwijzer.be
- ▶ contacteer of ga langs bij het OCMW of Sociaal Huis in je gemeente
- ▶ contacteer of ga langs bij het CAW in je buurt: zie www.caw.be

Bij opvoedingsvragen:

- ▶ contacteer of ga langs bij het Huis van het Kind in je buurt

Deze brochure is ontwikkeld door BIZ (www.budgetinzicht.be). © 2024

